

Sezonska dopolnilna dejavnost v čebelarstvu in njene prednosti

Osnovna kmetijska dejavnost vključuje dejavnosti pridelave pridelkov, kar v primeru čebelarstva označuje pridelavo čebeljega medu, satja, matičnega mlečka, cvetnega prahu, propolisa, voska, čebeljega strupa in čebeljih matic.

Mojca Pibernik, svetovalka specialistka za ekonomiko čebelarjenja (mojca.pibernik@czs.si)

Poleg osnovne kmetijske dejavnosti lahko kmetje in čebelarji uporabljajo tudi dopolnilne dejavnosti, ki so dodaten vir prihodkov, saj lahko na tak način razširijo svojo ponudbo in izkoristijo vse vire zaslužka, ki jih kmetija oziroma čebelarstvo ponujata. Ponudba znotraj dopolnilne dejavnosti je lahko zelo raznovrstna. Dopolnilne dejavnosti na kmetijah urejata Zakon o kmetijstvu - ZKme-1 (Uradni list RS, št. 45/08) in Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15 in 36/18). Dopolnilna dejavnost se lahko izvaja kot **osnovna** ali kot **sezonska** dopolnilna dejavnost. Več o slednji v nadaljevanju. Primeri dopolnilnih dejavnosti v čebelarstvu so denimo:

- **Proizvodnja medenega kisa in žganja**, medice, peneče medice, medenih likerjev in tinkture iz propolisa pri čemer je treba primarni čebelji pridelek zagotoviti v celoti.
- **Proizvodnja čebeljih pridelkov z dodatki** zelišč, sadja in podobnega, pri čemer so lahko dodatki v medu in drugih čebeljih pridelkih kupljeni na drugih kmetijah. V primeru, da ima nosilec dopolnilne dejavnosti lastno pridelavo sadja in zelišč, lahko le-te uporablja za proizvodnjo čebeljih pridelkov z dodatki.
- **Prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov iz kmetij**. Za opravljanje dopolnilne dejavnosti prodaja, mora delež lastnih kmetijskih pridelkov in izdelkov znašati najmanj 30 % celotne prodaje. Poleg tega mora biti jasno označeno kateri izdelki in pridelki so proizvod lastne kmetije in kateri prihajajo iz drugih kmetij. Jasno mora biti tudi naveden naziv in naslov kmetije s katere pridelki in izdelki prihajajo.
- **Apiturizem**. Pri izvajanju apiturizma mora čebelar zagotoviti lasten čebelnjak oziroma stojišče s čebeljimi panji. Prag za izvajanje apiturizma je najmanj deset čebeljih družin.
- **Ročna poslikava panjskih končnic**.
- **Izdelki iz čebeljega voska** kot so sveče, mila, žvečilni gumiji, mazila in satnice.

- **Medičarstvo, lectarstvo, dražgoški kruhki in medenjaki**. Pri tovrstni dopolnilni dejavnosti, lahko kmetija moko dokupuje iz mlinov na lokalnem trgu.
- **Storitev točenje medu**, polnjenje in pakiranje čebeljih pridelkov in izdelkov ter izdelava satnic za druge čebelarje. Tudi to lahko spada pod dopolnilno dejavnost.
- **Medena masaža** in sproščanje s panjskim zrakom. Pri izvajanju te dopolnilne dejavnosti je treba zagotoviti zaščito pred čebelami, prav tako pa morajo biti pri izvajanju masaže z medom zagotovljeni minimalni sanitarno-zdravstveni pogoji. Pri sproščanju s panjskim zrakom mora biti za vsako osebo uporabljena nova maska.
- Med dopolnilno dejavnost sodi tudi **svetovanje uporabnikom čebeljih pridelkov** kot so med, cvetni prah, matični mleček in vosek ter izdelkov iz čebeljih pridelkov za krepitev zdravja. Za izvajanje svetovanja mora imeti nosilec dopolnilne dejavnosti najmanj srednjo strokovno izobrazbo s področja kmetijstva ali pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo s tega področja (NPK) oziroma mojstrski izpit ali izobrazbo prve stopnje pridobljene po ustreznih študijskih programih.

Dopolnilna dejavnost se lahko izvaja v določenem delu leta in je tudi imenovana **sezonska dopolnilna dejavnost**. V primerjavi z **osnovno dopolnilno dejavnostjo**, ki se opravlja za nedoločen čas, je čas opravljanja sezonske dopolnilne dejavnosti omejen na največ šest mesecev neprekinjeno. Za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti zgolj v določenem obdobju leta pa je to treba izrecno navesti ob priglasitvi dopolnilne dejavnosti na Upravni enoti. Prav tako je treba ob priglasitvi sezonske dopolnilne dejavnosti na FURS navesti mesece v katerih se bo sezonska dopolnilna dejavnost izvajala. Dovoljenje sicer velja za nedoločen čas, sama dejavnost pa se izvaja v določenem časovnem obdobju, prav tako tudi prodaja izdelkov.

Za opravljanje dopolnilne dejavnosti predelava pa mora čebelar zagotavljati najmanj 50% lastnih količin surovin v izdelku z izjemno proizvodnje medenega likerja in propolis tinkture. V tem primeru mora zagotoviti lasten primarni čebelji pridelek, žganje pa lahko kupi na drugi kmetiji z dovoljenjem za opravljanje dopolnilne dejavnosti proizvodnja žganih pijač. Nosilec dopolnilne dejavnosti je lahko nosilec kmetije kot tudi njen član ob soglasju nosilca. Osnovni pogoj za opravljanje kmetijske dejavnosti povezane s čebelarstvom je KMG-MID številka in deset čebeljih panjev. Čebelar, ki se poleg osnovne pridelave ukvarja še s predelavo čebeljih pridelkov, mora najprej na Upravni enoti pridobiti dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Upravna enota pa nato uredi prijavo v Registru kmetijskih gospodarstev (RKG) in o izdanem dovoljenju obvesti Finančno upravo Republike Slovenije (FURS). Prav tako o dovoljenju obvesti Agencijo Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES).

Prav tako se je treba prijaviti v Register živilskih obratov (RŽO), v kolikor vanj še niste prijavljeni. Ob prijavi v RŽO je treba tudi označiti, da med in ostale čebelje pridelke dajete na trg v predelani obliki.

Poleg povečanja prihodka ima sezonska dopolnilna dejavnost tudi druge prednosti, kot so denimo večja prepoznavnost kmetije ali čebelarstva ter s tem privabljanje novih kupcev. Prav tako je lahko ugoden vpliv na lokalno gospodarstvo, predvsem pri proizvodih, ki imajo edinstvene lastnosti ali pa ponujajo unikatno izkušnjo, saj se na ta način privabi večje število turistov. S sezonsko dopolnilno dejavnostjo lahko pripomoremo tudi k ohranjanju tradicije in kulturne dediščine. Mnoge kmetije in čebelarstva imajo namreč bogato zgodovino in dediščino, ki se lahko prenašata iz roda

v rod. Sezonska dopolnilna dejavnost lahko prispeva tudi k večji trajnosti s spodbujanjem uporabe lokalnih in sezonskih sestavin. S tem se zmanjša potreba po uvozu ter posledično zmanjša ogljični odtis.

Za opravljanje dopolnilne dejavnosti pa je potrebno pridobiti dovoljenje, ki ga na zahtevo nosilca izda krajevno pristojna upravna enota. Stroški za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti znašajo 18,10 EUR.

Kako je z izdajanjem računov in plačevanjem prispevkov?

Vodenje poslovnih knjig lahko izvajate po normiranih odhodkih ali dejanskih prihodkih in odhodkih. Pri normiranih odhodkih se akontacija dohodnine obračunava glede na preteklo leto in je dokončna, pri vodenju knjig pa se davčna osnova ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkih in odhodkih. Tako za gotovinsko kot negotovinsko poslovanje je treba izstaviti račun. Pri gotovinskem poslovanju je treba imeti vzpostavljeno »davčno blagajno«, ki je elektronska naprava za izdajanje računov povezana s FURS ali pa je treba uporabiti vezano knjigo računov. Pri vezani knjigi računov je treba podatke o izdanem računu posredovati na FURS do 10. v mesecu za pretekli mesec. Pri negotovinskem poslovanju pa zadostuje račun v kakršnikoli obliki. Nosilec dopolnilne dejavnosti pri kmetijskih pridelkih in izdelkih mora prodano količino izdelkov dokazovati preko izdanih računov ali drugih dokazil. Račune in dokazila mora obvezno hraniti deset let od datuma prodaje.

V primeru, da ste zavarovani kot kmet, kar vključuje pokojninsko in invalidsko zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za starševsko varstvo, dodatnih prispevkov ni potrebno plačevati. V primeru, da ste zaposleni in dopolnilno dejavnost v kmetijstvu opravljate kot postranski poklic pa je za zdravstveno zavarovanje potrebno plačati pavšalni prispevek, ki znaša 42,91 EUR za dopolnilno dejavnost na mesec v letu 2023. Neobvezno pa lahko plačujete tudi pavšalni prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v primeru poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, ki znaša 42,19 EUR na mesec. Če zavarovanci ne želijo plačevati pavšala za poškodbo pri delu in poklicno bolezen morajo pri FURSU podati izjavo, da pavšala iz naslova dopolnilne kmetijske dejavnosti ne želijo plačevati.

Viri:

<https://www.gov.si/teme/dopolnilne-dejavnosti-na-kmetijah/>
Lapuh, B. (2018): *Sezonsko opravljanje dopolnilnih dejavnosti*. KGZS.

Bračko, P. (2022): *Dopolnilna dejavnost v čebelarstvu*. ČZS.

Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji

Velikonja, V. (2020): *Izdajanje računov na kmetijah*. KGZS.